

Horisontaalne põhimõte	"Eesti 2035" alasihi "Tegus inimene" näitaja	Selgitus horisontaalse põhimõtte kriteeriumi seose kohta meetmega/seose puudumise kohta	Tegevuse mõju arvestamise/suurendamise viisid	Lõplik juhtivministeeriumiga läbiräägitud hinnang puutumuse olemasolu kohta.
Võrdsed võimalused (CPR artikkel 9 ja 73)				
a)Võrdsed võimalused	Hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik.	Lahendus aitab kaasata uussisserändajate, erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste ja tagasipöördujaid ühiskonna- ka tööellu ning parandab ligipääsu kohaliku tasandi avalikele teenustele. Eestisse elama asunud välismaalased ja Eestisse tagasipöördujad on sageli ebavõrdses olukorras võrreldes teiste kohalike elanikega, sest nad seisavad teenuste tarbimisel silmitsi mitmete barjääridega: näiteks ei ole teenused neile keeleliselt arusaadavad, nad võivad kogeda ametnike stereotüüpset suhtumist, lisaks puuduvad sageli võimalused või oskused kohalikus elus kaasa rääkida. Antud TAT tegevused on suunatud ka kohalikul tasandil hoiakute kujundamisse rändeteemadel ja kogukonna avatuse suurendamine teisest keele-	Tegevuste raames koolitatakse uussisserändajate, erineva keele- ja kultuuritaustaga inimeste ja tagasipöördujatega kokku puutuvaid kohaliku tasandi ametnikke, et nad oleksid valmis erineva taustaga sihtrühmadele teenuseid pakkuma ning oleksid samas ka teadlikud võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse põhimõtetest ning olemasolevatest valdkondlikest riigiteenustest, kuhu kliente suunata. Lisaks toetatakse kohalike omavalitsuste teenuste analüüsimist ja arendamist, et kõrvaldada teenuste kasutamise barjääre TAT-i sihtrühmadele, sealhulgas analüüsitakse ka sihtrühmasiseseid rühmi (mehed, naised, erinevas vanuses inimesed), et selgitada välja, kas nende vajadustes ja kogemustes esineb erinevusi. Tegevuste raames luuakse vastavalt vajadusele KOV-	Puutumus olemas.

		ja kultuuriruumist pärit inimeste suhtes.	ide juurde osaluskogud, kus TAT-i sihtrühmad saavad kohaliku elu puudutavates küsimustes kaasa rääkida ja arvamust avaldada.
b)sooline võrdõiguslikkus	Soolise võrdõiguslikkuse indeks	Tegevuste planeerimisel pööratakse tähelepanu erinevatele rändeliikidele, sh pererändega tulijatele, kes on enamasti naised ning kellel on teiste rändeliikide raames tulijatega võrreldes suurem oht ühiskonnast eemale jääda. Pereränne tähendab elamisloa taotlemist pereliikme juurde, kellel on Eestiga seos töötamise vm alusel, kuid kaasatulijal otsene seos vastuvõtva ühiskonnaga puudub. Seega tuleb sellele sihtrühmale eraldi tähelepanu pöörata.	Kommunikatsioon pererändega tulijate teavitamiseks ning programmi tegevustesse kaasamiseks; pererändega tulijate kaasamine vastavalt vajadusele loodavatesse kohalikesse osaluskogudesse ning osaluskogude loomisel soolise tasakaalu arvestamine.
c) ligipääsetavus	Ligipääsetavuse mõõdik	Lahendus mõjutab ligipääsetavust eelkõige teenuste keelelise kättesaadavuse suurendamise näol. TAT-i sihtrühmad on uussisserändajad, erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesed ja tagasipöördunud, kes sageli eesti keelt veel ei valda ning seetõttu on neil piiratud ligipääs vajalikule infole ja teenustele. Samal ajal võib nende sihtrühmade seas olla	Programmi raames välja töötatud teenused, juhendmaterjalid ja veebilehed luuakse kaasava disaini põhimõtetel; veebilehed arvestavad WCAG nõudeid ning olulisel kohal on teenuste ja materjalide keeleline kättesaadavus eesti keelest erineva emakeelega sihtrühmadele. Kontaktteenuste välja töötamisel peetakse silmas, et ruumid oleksid ligipääsetavad liikumis-, nägemis-,

		füüsilise või intellektipuudega inimesi, seetõttu tuleb tegevustes ligipääsetavust laiemalt silmas pidada.	kuulmis- ja intellektipuudega inimestele ning lapsekäruga vanematele.	
Regionaalareng (CPR artikkel 9 ja 73)				
a) Regionaalne tasakaalustatus (piirkondlike lõhede vähenemine ja teenuste ühtlasem kättesaadavus)	Tööjõus osalemise määr 15-74a	Alates 2016. aastast on Eesti rändesaldo olnud positiivne, järjest rohkem välismaalasi asub Eestisse elama ja järjest rohkem eestlasi pöördub tagasi kodumaale ning seejuures ei asuta elama ainult kindlatesse Eesti piirkondadesse. Üle Eesti on aga valmisolek lõimumis-, sh kohanemisvaldkonnaga tegeleda väga ebaühtlane ning enamikus KOV-ides ei ole selle teemaga tegelemist arengukavas eraldi esile tõstetud. Seetõttu on oluline KOV-idele keskselt üle Eesti tuge pakkuda, aga töötada välja ka kohaliku tasandi tegevusplaanid.	Tegevuste raames asub Eesti Linnade ja Valdade Liidu (edaspidi ELVL) juurde tööle lõimumis-, sh kohanemiskoordinaator, kes hakkab KOV-ide jaoks olema valdkondlikuks kontaktisikuks, kes muuhulgas nõustab ja pakub vajalikku tuge ja teadmisi. ELVL hakkab keskselt koordineerima ka üle-eestilisi koolitus- ja arendustegevusi, et sellest saaksid osa kõik omavalitsused, ka need, kus TAT-i sihtrühmade arv on väike ning kus ei ole varem lõimumis-, sh kohanemisteedadega teadlikult tegeletud. Teenuste kättesaadavus ja ühiskonnaelus osalemine aitab kaasa edukale kohanemisele, mis on eelduseks tööturul osalemisele.	Puutumus olemas.

<p>b) KOVide haldus- ja arendusvõimekus ning autonoomia</p>	<p>Tööjõus osalemise määr 15-74a</p>	<p>Tegevused aitavad viia lõimumis-, sh kohanemisteenused inimestele lähemale ning teha KOV teenused kättesaadavaks laiemale sihtrühmale (uussisserändajad, erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesed ja tagasipöördujad). See on oluline suund, kuna KOV on nendele sihtrühmadele sageli esmaseks kontaktpunktiks kohaliku eluga ning eluolulistest küsimustes riiki elama asudes KOV-i kindlasti pöördatakse. Seetõttu on oluline, et KOV oleks suutlik neile teenuseid pakkuma ja vajalikku infot jagama.</p>	<p>Tegevuste raames suurendatakse KOV-ide lõimumis-, sh kohanemisteenuste arendamise ja pakkumise võimekust ning sihtrühmade laiendamist nii üle-eestiliselt kui ka kohaliku tasandi tegevusplaanide väljatöötamise ja elluviimise kaudu. Tegevuste kavandamisel ja elluviimisel lähtutakse regionaalse tasakaalustatuse eesmärgist.</p>	
<p>Kliima (CPR artikkel 9 ja 73) ja keskkonnahoid</p>				<p>Puutumus puudub.</p>
<p>a) Kliimamuutuste leevendamine b) Kliimamuutustega kohanemine c) Keskkonnahoid</p>		<p>Kuna meede on kooskõlas „Eesti 2035“ strateegiaga ega hõlma selget kokkupuudet hinnatava keskkonnameesmärgiga, ei ole sellele näha ka olulist negatiivset mõju. Lisaks on tööhõive parandamine lahutamatu osa majanduslikust kasvust.</p>		